

UREDNIKOVO POROČILO

Poročilo o »Učit. tovarišu« je podal urednik tov. Vekoslav Mlekuž. Naprosil je navzoče, naj mu sporočijo svoje mnenje in svoje predloge za nadaljnje urejanje »Učit. tovariša«. Tov. Hudales pohvalno omenja in pozdravlja polemiko v »Učit. tovarišu«, ki se je sprožila radi postopanja slovenske delegacije in glavni skupščini. Ugotavlja, da moramo posvetiti v stanovskem glasilu največ prostora avtokritiki. Tov. predsednik Kumelj ugotavlja, da je »Učit. tovariš« organ učiteljske organizacije in ne vodstva sekcije. Vsakomur je dana prilika, da v stanovskem glasilu objavi svoje mnenje. Pogoji za to je seveda dostojen ton in upoštevanje »prilike«, v katerih živimo. Z objavo kritik ne kažemo svoje slabosti, temveč svojo moč.

Poročilo urednika »Učit. tovariša« je bilo soglasno sprejeto. Ob koncu je tov. urednik izrazil prošnjo na navzoče, da pojasnijo svojemu članstvu vzroke, ki dovedejo do tega, da nekateri članki ne morejo iziti v obliki, ki bi je želel pisec. Temu ni kriv on, temveč drugi činitelji.

IZPREMEMBA PRAVIL

O izpremembi pravil in reorganizaciji združenja je poročal predsednik tov. Kumelj. Iz njegovih izjavanj je bilo posneti, da moramo biti že danes pripravljeni na izpremembe v notranji ureditvi države, ki bi vplivale tudi na našo organizacijo. Ugotavlja, da nimamo nikakega namena razbijati dosedanje organizacije, temveč delamo samo z vidika, ker hočemo biti pripravljeni v okviru sedanje organizacije za prilagoditev razmeram. Naše delo je zgolj konstruktivne narave. Sreska društva naj razmišljajo o tem. Tov. predsednik je po sklepu skupne seje upravnega in nadzornega odbora iznesel tri točke, po katerih bi bilo mogoče reorganizirati naše združenje. Za enkrat bodo sreska društva o tem obveščena še s posebno okrožnico, ki bo izdana po seji upravnega odbora v Beogradu, v kateri bodo dobila navodila glede dela na tem vprašanju. K temu vprašanju je zelo obširno govoril predsednik sreskega društva Celje tov. Franjo Roš, poudarjajoč, da se članstvo sreskega društva Celje povsem strinja z izjavami tov. predsednika Kumlja. Tudi on je poudaril željo, naj se reorganizacija izvrši v okviru sedanje organizacije. Sekcije so že doslej imele svojo avtonomijo, ki jo bo treba le še razširiti. Nadalje je poudarjal, da je bil korak hrvatskega učiteljskega sklada s politiko hrvatskega naroda, in zato želi, naj bi se v naših glasilih ne objavljale kritike, ki žalijo Hrvate. Prepričan je, da se bo naš način, ki bo vezal posamezne organizacije jugoslovanskega učiteljskega združenja, naj se izvrši povsem legalno, ker ne moremo še podreti starega, dokler nimamo novega združenja. Vsi zaupamo predsedniku tov. Ivanu Dimniku in tudi srbskemu učiteljskemu, pri katerem smo vedno uživali vse zaupanje in vso oporo. Želimo samo, da najdemo tudi v bodoče, kakor doslej, to tudi pri hrvatskih učiteljih, na katere naš veže dolgoletno složno skupno delo v dobrobit učiteljskega stanu. Ugotavlja, da je treba dati sreskim društvom v novih pravilih še več avtonomije. S tem bodo sreska društva aktivizirana z ozirom na večjo odgovornost, ki jo bodo morala nositi. Organizacija pa naj v bodoče veže naše delo in daje enotno smer. Vse pa naj se izvrši na demokratični osnovi. Prepričan je, da bomo v prihodnjem letu lahko izvršili reorganizacijo združenja v sporazumu s srbskim in hrvatskim učiteljskim. Ponovno poudarja in apelira na sreska društva, naj se v ničemer ne prenačijo in naj izvršijo vse le v okviru dejstev in potreb. Izvajanja tov. Roša so bila sprejeta z velikim odobravanjem. K temu vprašanju so govorili še tov. Lulik, tov. Ledinek, ki je poudarjal demokratizacijo v združenju, tov. Zupančič Jože, tov. Hudales Oskar in tov. Pavlič Ivo. S tem je bila debata o tem vprašanju izčrpana in so bile soglasno sprejete glavne smernice, ki jih je v imenu upravnega in nadzornega odbora podal tov. predsednik.

AKTIVIZACIJA ČLANSTVA

Načrt za poživitev dela v organizaciji se glasi:

1. Odbori sreskih učiteljskih društev naj pritegnejo k delu čim več članov in članic. Za poedina aktualna vprašanja naj pritegnejo v odbor ali pa samo k sejam sposobne in delavoljne članice, ki naj prevzamejo o teh vprašanjih referat za zborovanja. Naj se da možnost, da nastopa na zborovanju čim več članov, v prvi vrsti poverjeniki za razne učiteljske ustanove, s kratkimi in izčrpni referati.

2. Zlasti naj se potrudijo, da pritegnejo k delu čim več mladih članov. Posebno naj se brigajo za učiteljske pripravnike. Eden ali pa dva mlada člana bodita v vsakem odboru sreskega društva. Referate in koreferate na zborovanjih naj prevzamejo tudi pripravniki.

3. Vsak odbor sreskega društva naj si napravi v začetku vsakega upravnega leta točen načrt za svoje delo, ki ne sme biti prepuščeno slučaju. Že v začetku leta naj se določi vrste teh predavanj. Če je le mogoče, naj prevzamejo predavanje učitelji - člani tega društva. Le v res najnужnih primerih naj se naprošajo predavatelji iz sosednjih sreskih društev ali drugi. Predavanja naj bodo aktualna in kvalitativno na višku, potem bo udeležba na zborovanjih dobra.

4. Velika skupna manifestacijska zborovanja naj se vršijo le ob posebnih prilikah. Ta zborovanja so sicer važna, ker dvigajo moralno članstva in vzbujajo občutek moči in krepe zavest solidarnosti, vendar pa ne vzgajajo članstva k aktivnosti. Za navajanje članstva k sodelovanju služijo lahko le društvena zborovanja, ki prinašajo glede na delo lahko vse drugačne rezultate, kot skupna. Društve-

na zborovanja naj se v poletnem času po možnosti prireje v raznih krajih.

5. Sekcija sama bo storila kar koli bo mogla, da bo pritegnila k delu čim več članov. Predvsem bo skrbela za pritegnitev učiteljskih pripravnikov. Zato bo odprla v »Učit. tovarišu« posebno rubriko, v kateri bodo imeli prostor pripravniki. Ti naj v stanovskem glasilu sami pišejo o svojem položaju. Posebno važno je, da opišejo svoj življenjski položaj v raznih krajih z ozirom na njih gnotno stanje.

6. Na vse upravne odbore sreskih društev, v katerih je letos mnogo izprememb, poslati pismen apel, da čim tesneje sodelujejo s sekcijo. Zlasti je potrebno:

- a) da točno poročajo o društvenih zborovanjih;

- b) da točno in brez odlašanja dostavljajo vse vloge članstva sekciji, oziroma, da jih v svojem delokrogu rešujejo;

- c) da pripravljajo za društvena zborovanja potrebne odgovore na vprašanja pravnega značaja, ki jih stavlja članstvo. Za vlaganje raznih vprašanj so nekatera sreska društva določila posebne skrinjice, v katere lahko vsakdo vrže nepodpisano vprašanje, napisano na list papirja. Ta vprašanja zbere društveni tajnik po zborovanju in odgovori nanje na prihodnjem zborovanju. Ta način obravnave raznih vprašanj se nam zdi zelo primeren, zato ga sreskim društvom priporočamo;

- d) da redno pošiljajo sekciji članske seznane in periodična poročila;

- e) da točno in brez odlašanja odgovarjajo na vsa vprašanja, ki jih nanje naslavlja sekcija;

- f) da v smislu sklepa banovinske skupščine javljajo sekciji vsa napredovanja, premetitve, postavitve šolskih upraviteljev, izpraznjena mesta, ki se izvrše v srezu in sporoče vsak primer poimensko posebej, in če obstoja proti izvršenemu ukrepu kak prigovor, kakšen in zakaj. Tudi v primerih, kjer ni prigovorov, je treba obvestiti sekcijo;

- g) vse slučaje netovarskega nastopanja in dokaze zanje, naj skrbno zbirajo in proti kršilec stanovske discipline postopajo po določilih stanovskih častnih razsodišč.

7. Za izvajanje potrebnega kontakta med sekcijo in društvi je treba agilnih in sposobnih društvenih tajnikov. Tajnikom bi bilo treba dati enotna navodila za opravljanje tajniških poslov. V to svrhu bi bil potreben sestanek društvenih tajnikov, da bi se z njimi vodstvo organizacije razgovorilo o delu in jim dalo potrebna navodila.

8. Uvaževanje in izvajanje gornjih predlogov bi prineslo po našem prepričanju v organizacijo novega življenja.

9. Načrt je bil kot sklep upravnega in nadzornega odbora soglasno sprejet.

DELOVNI NAČRT

Nadalje je predsedniški zbor obravnaval delovni načrt za poslovno dobo 1939./40. Ta načrt obsega:

V organizaciji

1. Izprememba pravil — reorganizacija združenja.

2. Aktivizacija članstva.

3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borce na stanovskem programu. Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.

4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.

5. Podpiranje organizacijskega, stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska:

- a) s propagando;

- b) s sodelovanjem;

- c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.

6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in določitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.

7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.

8. Skrb za učiteljski naraščaj.

Naše zahteve

1. Stalnost.

2. Korektne premetitve, upokojevitve, odpuštev, napredovanj in degradacij.

3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi. (Razne akcije sekcije in sreskih društev.)

4. Napredovanja:

- a) pripravniki;

- b) V. položajna skupina.

5. Kontraktualci — sprejem v državno službo in vštete let.

6. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.

7. Ureditve položaja šol. upraviteljem.

8. Razpisi in postavitve.

9. Zakon o uradnikih.

10. Zakon o ljudskih šolah.

11. Učni načrti.

12. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

Tov. Hudales stavi z ozirom na točko 6. delovnega načrta predlog, naj odbori sreskih društev temeljito zaposlijo članstvo s študijem krajevnih razmer. Na osnovi zbranih gradiva o materialnih, socialnih in ekonomskih prilikah, v katerih živi naš narod, bo lahko zbrati principe, na katerih naj sloni delo slovenskega učiteljskega šola in izven nje. Že na prvih sejah odborov sreskih društev naj se obravnava to vprašanje, kateremu naj sledi obravnava na zborovanjih sreskih društev. Predlog tov. Hudalesa je bil z odobravanjem sprejet.

Tov. Jože Zupančič, predlaga, naj bi sekcija zbrala in sestavila seznam predavateljev. Tov. predsednik in tov. tajnik mu pojasnita, da je to sekcija skušala že storiti. Potrebno pa je, da v prvi vrsti predava na zborovanjih članstvo samo, ker se bo s tem pritegnilo k delu. Po teh pripombah je bil načrt dela soglasno sprejet.

Tov. tajnik izroči navzočim nov pravilnik odseka za obmejno in manjšinsko šol-

stvo, ki se je osnoval v skladu s sklepom banovinske skupščine.

Tov. Debeljak iznese vprašanje šolskih nalog. Tov. predsednik ga naprosi, naj sresko društvo sestavi predlog z utemeljitvijo, na kar bomo posredovali pri kr. banski upravi in ministrstvu prosvete. Tov. Vrhovec želi informacije, ali še obstoja sresko društvo Gornji grad, ki je sklenilo likvidirati. Tov. predsednik mu pojasni, da je zadevo uredil s tov. Hudalesom in bo sresko društvo še nadalje

SPOROČILO UREDNISTVA

Zaradi obširnosti poročila o predsedniškem zboru so tokrat morali izpasti vsi članki.

NEZASEDENA UČITELJSKA MESTA V SREZU MURSKA SOBOTA

Tišina 1 mesto (7 km od Murske Sobotice). Bodonci 1 mesto (avtobusna zveza). Cankova 1 mesto (avtobusna zveza). Fiksinci 1 mesto (avtobusna zveza). Grinci 1 mesto (avtobusna zveza). Kramarovi 1 mesto (avtobusna zveza, z lepim uprav. stanovanjem). Srdica 3 mesta (avtobusna zveza). Kruplivnik 1 mesto (avtobusna zveza). Gornja Lendava 2 mesti (avtobusna zveza). Kuzma 4 mesta (z lepim uprav. stanovanjem). Dol. Slaveči 1 mesto. Vidonci 3 mesta (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Šulinci 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Budinci 1 mesto (blizu železnice). Domanjševci 1 mesto (blizu železnice). Zenavljci 1 mesto (blizu železnice). Fokovci 1 mesto (10 km od Murske Sobotice). Vučja gomila 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem in gospodarstvom). Andrejci 1 mesto (blizu Murske Sobotice). Prosenjakovi 1 mesto. Pertoča 1 mesto (avtobusna zveza). Kančevci 1 mesto (blizu Murske Sobotice). Martjanci 1 mesto (3 km od Murske Sobotice).

— Nova mladinska zbirka narodnih pesmi. Znani skladatelj Ivan Matetič-Ronjgov je zbral 128 dvoglasnih istrskih narodnih pesmi v zbirki »Čakavska — primorska pjevanka«, namenjena mladini vseh vrst šol. Skladatelj je znan našim javnosti po nekaterih pesmih (Čače moj, itd.), ki jih je izvajal Trboveljski Slavček na svojih koncertih v Ljubljani in drugod po Sloveniji. Šole, mladinski zbori in učiteljskega, naroči to zbirko, ki bo izšla ob koncu tega meseca pri Učiteljskem pevskem zboru »Emil Adamič« v Ljubljani, Franciškaška ulica 6/L. Cena 35 din.

— Nepoučenost je pogosto kriva, da človek nevarno bolezen zanemari. Posledice so lahko usodne. Med zelo nevarne in močno razširjene bolezni spadajo one ušesa, nosa in grla. Koliko otrok, pa tudi odraslih, bi bilo obvarovanih smrti, če bi ljudje te bolezni poznali in če bi se pravočasno zatekli k zdravniku. Tako pa zahtevajo bolezni ušesa, nosa

obstojalo. Tov. Hajnšek opozarja na težko stanje šolstva v Prekmurju, kjer primanjkuje 31 učnih moči, ter naproša sekcijo, da posreduje. Tov. Serajnik opozori navzoče, da je Učiteljska tiskarna izdala Jančičevo zgodovino v slikah, ki bo odličen pripomoček pri pouku, ter apelira na navzoče, da pridno se-gajo po njej.

S tem je bil dnevni red izčrpan, tov. predsednik se je zahvalil navzočim za temeljito sodelovanje in stvarno obravnavanje ter je zaključil predsedniški zbor.

Splošne vesti

in grla zlasti po kmetih leto za letom mnogo žrtev ali pa postanejo bolezniki kronične in ljudje trpe vse življenje, ker niso bili o njih poučeni. Vodnikova družba hoče našemu ljudstvu pomagati tudi v tem pogledu. Zato obsega njen letošnji knjižni dar tudi poučno knjigo o boleznih ušesa, nosa in grla. Knjigo je napisal zdravnik - specialist za te bolezni, dr. Janko Hafner. V njej najde lajkaj vse, kar mora vedeti o teh nevarnih boleznih. Vse, ki ljubijo lepe in poučne knjige, vabi Vodnikova družba k pristopu med svoje člane. Včlanite se še danes pri poverjeniku Vodnikove družbe v vašem kraju, ali pa direktno pri glavni pisarni družbe v Ljubljani, Knaflijeva 5. Ne odlašajte s prijavo! Opozorite na to poučno knjigo tudi svoje prijatelje in znance. Za borih 20 dinarjev dobite meseca decembra štiri lepe knjige, ki vam bodo krajšale dolge zimske večere.

KNJIZEVNO SPOROČILO

Vsem onim kulturnim delavcem, ki so podpisancu na njegovo prošnjo obljubili sodelovanje pri zbiranju spominov na svoje šolanje, pa tudi onim, ki so prejeli tozadevne prošnje, pa se še niso odločili za sodelovanje, sporočam tem potom, da je zadnji termin za pošiljanje prispevkov določen na 1. december t. l. — Iz črtic, ki so do sedaj došle podpisancu, je sklepati, da bo zbirka precej obširna in bi utegnila obsegati celo dva zvezka. Na razna vprašanja cenj. sodrukov, oz. sodrukinj sporočam tudi, da naj zamišljeni spomini ne obsegajo samo pozitivne, marveč, če je taka dana, tudi negativno sodbo o šoli in njenih činiteljih. Na tak način se potem v šolski črtici laže zasluži ozadje tega ali onega dogodka v življenju posameznika. Iz tega sledi, da zbirka ne bo obsegala samo običajnih mičnih anekdot, marveč bo dala z opisi šolskega življenja tudi pobudo za razmišljanje vzgojnega dela, torej pobudo za razvojni gledanje dogodkov spominskih črtic.

V Središču ob Dravi dne 4. nov. 1939.

Anton Kosi

— Poročila se je tovarišica Hosnar Marija, učiteljica pri Sv. Bolfenku z gospodom Kerencičem Jožetom, dipl. phil. iz Sv. Bolfenka pri Središču. — Mnogo sreče!

Kaj vse pišejo o učiteljskemu, šoli, prosveti in JUU

— I »V Prekmurju manjka učiteljev« je naslov članka v »Večerniku« od 3. novembra, ki pravi med drugim: Te dni je v teku akcija za zasedbo nezasedenih učiteljskih mest v soboškem okraju. V tem pogledu se je obrnila sreska organizacija JUU na svojo centralo. Poleg tega bo še posebno odposlanstvo interveniralo na banovini. Opozorili bodo na stanje tudi ministrstvo prosvete. Kakšno je to stanje? Samo v soboškem okraju manjka 31 učiteljev. Nezasedena so mesta v krajih, ki bi zahtevali posebno skrb in nego v prosvetnem pogledu. Na nekaterih šolah manjka celo po več učiteljev. Rekord nosijo šole na skrajni tromeji. V Kuzmi manjkajo 4 učitelji, v Krđici 3, v Vidoncih 3 in v Gornji Lendavi 2. Enako pomanjkanje učiteljskega kot v soboškem okraju vlada tudi v lendavskem. Zato bodo verjetno začeli tudi tu akcijo za nastavitve novih moči.

— I Nova Pravda od 28. oktobra prinaša pod naslovom »Izobraženstvo« v svojem naslovnem članku med drugim tudi sledeča razmotrivanja: Pregledujemo seznam profesorjev

slovenske univerze in vidimo, da je zelo in zelo skromno število onih, ki so s svojim delom v najbližjem stiku z ljudstvom. Slovenska gledališča omejujejo svoje uveljavljanje na mesta, v počitnicah se tu pa tam nekatere gledališke družine pokažejo v večja podeželska naselja, kmečko in delavsko ljudstvo je tudi v tej kulturni panogi prepuščeno sebi. Umetnostne razstave na deželo ne pokukajo. Povprečen slovenski človek komaj ve, kaj je to likovna umetnost. Slovenski človek ne zna ceniti muzejev in raznih zbirk. Če analiziramo podrobno socialno in kulturno delo na deželi vidimo, da se morajo pod pritiskom prilik celo učitelji umikati v senco in v manj viden kot. Kulturno in socialno delo morajo opravljati preprosti ljudje, sami sebi prepuščeni. Včasih najdejo zatočišče v župnišču ali pri skritem posamezniku. Prišli smo tako daleč, da je kulturno in socialno delo strogo ločeno po političnih koristih in namenih, zato mnogi kulturnega in socialnega dela ne cenijo, ker se boje današnjih darov, ki jih tako socialno in kulturno delo prinaša.

† Serafina Kovač

Rajni Ivan Kovač, višji revident drž. železnice, je bil tisti, ki je Zofko Kvedrovo nagovarjal, naj čita slovenske pesnike, kot Gregorčiča. S tem jo je nemara spravil na pot pisateljstva. Njegove stike z darovito Zofko sem omenil v »Sokolici« 1937. poleg prigodniškega soneta ob njegovi smrti. Zasluga njegove žene, ki je preminula 30. oktobra 1939., pa je ta, da ni sežgala par Zofkinih pism na I. Kovača, temveč jih je meni poklonila za ponatisk. Kot bivša učiteljica se je zavedala, kak pomen ima avtorica »Hanka« za jugoslovansko književnost. Sedaj bi kazalo pogledati v njeni ostalini, ali ni morda še kaj slovstveno zanimive korespondence, vredne tiskarskega črnila. Poprej mogoče takih pism ni dovolj ocenila ali pa se ji ni zdelo primerno objaviti jih za živa. Toda urednicama Zofkine literarne zapuščine bi prav prišla slednja vrstica s tega področja.

Pokojna gospa Serafina ima morebiti sama kako literarno iver v svojih predalih. L. 1934. mi je namreč njen mož v gostilni pokazal šegave verze: slovo od doslužene rogože (cekarja). Tu ne bomo izpraševali, je li Rogoža upesnitve vreden junak, kakor si starokitajski liriki ni belil glave o tem, ali sme

opevati metlo. Tu pač planta Musa Pedestris, pritlična Modrica. Evo besedila:

Skupaj hodila sva sedemnajst let, zdaj pa ločila bova se spet.	Preveč mi ne vriskaj, da užival boš dni. Lahk' do zadnjega čakal na pokojnino boš ti.
---	--

Sedemnajst let! To dolgo pač ni. A stara postala sva jaz ino ti.	Pa tudi ne stokaj, saj dolgo ne bo, da ceker moj novi — vzame slovo.
---	---

Zdaj pa v hram te bom obesila, a nikdar na te ne bom pozabila.	Spet skupaj krevljala bova dosti še let — in se srčno smejala, če nama smeje se svet.
---	--

Zraven tebe v kotu metla stoji. Če kdo te napade, na pomoč prihi.	Gospo Straussovo bova pa vedno hvalila, kjer bova stala, koder hodila.
--	---

Le mirno počivaj, cekrček moj. Pokoj uživaj pa kakšno zapoj.	Saj, ceker neugnani, polnila te je, z veseljem in radostjo — al' pa tud' ne!
---	---

Anifares Cavok.
Priobčil dr. Anton Debeljak.

—I Ne kvarite nam naše mladine! Pod tem naslovom prinaša »Gorenjca« od 28. oktobra tudi sledeče: Slovenski učitelji, vam je poverjena skrb za vzgojo našega narodnega naraščaja, zato ste dolžni vzgajati tako, kakor je vzgojen in usmerjen narod in kot to zahteva 90 % poštenih krščanskih Slovencev. — Kdor tega ne zna ali noče, naj izgine iz naših šol. Sredstev za vzgojo poštenega naroda ne bomo dajali za vzgojo moralnih propalic. — To ni prošnja, ampak zahteva slovenskih katoličanov, zahteva slovenskih staršev, zahteva vsega slovenskega naroda in končno tudi zahteva državnih interesov.

—I Za obmejno šolstvo. Po sklepu seje glavnega odbora Zveze trg. združenj v Mariboru naj bi vsako združenje prevzelo vsaj za eno obmejno šolo skrb, da bo deca te šole o božiču obdarovana. Zveza trg. združenj je v ta namen razposlala vsem združenjem obširna navodila. Odziv pri nekaterih združenjih je bil zelo razveseljav, pri nekaterih pa manj. Opozorjamo vsa združenja, da je namen vse akcije trgovstva za obmejne šole ta, da se že enkrat napravi konec očitkom, kakor da trgovci ne podpirajo zadosti nacionalnih društev in organizacij. Trgovci so v ta namen vedno dosti dajali. Ker pa so zbirale darove druge organizacije, je njim ostalo vse priznanje, trgovci za vse svoje darove pa niso dobili nič. Zato je akcija trgovstva v korist obmejne šolstva silno umestna. — »Trgovski list«, 27. oktobra.

Učiteljski pravnik

—§ »Prizadeti B.« Meseca julija t. l. sem napredoval v IX. pol. skupino, a še do danes nisem prejel nobenega uradnega obvestila, niti plače IX. pol. skupine. Po mojem mi

povišica pripada že za mesec september, ker v penzijski fond gre razlika za avgust. Ali mi pripada povisek za vse mesece nazaj? Odgovor! Da!

Naša gospodarska organizacija

SAMOPOMOČ UČITELJSKIH OTROK

Kljub številnim osebnim pozivom in objavam v »Učiteljskem tovarišu«, je odziv v to prekoristno zadrugo zelo malenkosten. Samopomoč učiteljskih otrok šteje danes okoli 200 zavarovancev. Izgovor o težkih časih ne drži. Vse naše gospodarske ustanove so nastale ravno zato, ker se je baval naš stan v preteklosti še z večjimi gmotnimi neprilikami, kot jih preživljamo danes mi. — Težke prilike v katerih živimo, so bile vzrok, da je bila oživotvorjena zamisel ustanovitve Samopomoči učiteljskih otrok.

Učitelji(ice) starši, izpolnite zato polno dolžnost do svojih otrok in prijavitelj jih k Samopomoči učiteljskih otrok, ki izplačuje v primeru zavarovane smrti posmrtnino njegovim zakonitim dedičem, v primeru doživljenjske polnoletnosti pa odpravnino zavarovancu samemu. Na ta način je preskrbljeno našim otrokom za doto, ki jim jo sami ne moremo dati.

Čim večje bo število zavarovancev, tem večje bodo tudi posmrtnine, oz. odpravnine. Naše stremiljenje bodi, dvigniti Samopomoč učiteljskih otrok do one višine, na kateri je danes Učiteljska Samopomoč.

Samopomoč učiteljskih otrok sprejema vse zdrave učiteljske otroke od dovršenega 3. leta do dovršenega 18. leta starosti. Pišite po prijavnici na naslov: Samopomoč učiteljskih otrok, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6/I.

Mladinska matica

—mm V 11. številki »Sodobnosti«, v kritiki Bevkovih »Legende«, pravi ocenjevalec Milan Segar, da so legende pri nas redkost in da v tekočem desetletju moremo zabeležiti poleg Bevkovih le še dva resnejša primera. Lovrenčičeva zbirka »Tiho življenje« (ki je izšlo v založbi M. M.) in pa Magajnov »Legendo o prevzetnem zidarju. Kritični primerja nato Bevkove legende z Lovrenčičevimi.

V isti številki revije govori Stenkov o razstavi bolgarske knjige v Ljubljani in obznanjuje, da ni bilo v prevodnem delu razstave tudi raznih revij, med temi »Našega roda« s številnimi prevodi iz bolgarskega jezika.

—mm Ob bolgarski razstavi v Ljubljani je priznala kritika, da je mladinski del razstave najbolj popoln. Ta del je pomagala izpopolniti tudi Mladinska matica, ki je posodila za to razstavo okrog 300 izbranih bolgarskih mladinskih knjig.

—mm Za Miklavževe večere in božičnice ne pozabite naročiti iz naše založbe lepe slikanice! Poverjeniki prejmejo 25 % provizije.

—mm Iz uprave. Nekateri poverjeniki si odtrgujejo tudi od naročnine »Našega roda« po 25 %, čeprav je bilo jasno razloženo v okrožnici, da prejmejo 25 % provizije samo pri naročilu knjig iz zaloge, ki so bile navedene v priloženem seznamu. Ponavljamo to-

rej še enkrat: 25 % provizija ne velja pri naročilih za »Naš rod«. — Nekateri poverjeniki pišejo, razne opombe tudi na tiste dele položnic, ki ostanejo pošti in jih uprava sploh ne prejme. Razume se, da nastanejo zato lahko zmede, ki ovirajo poslovanje uprave.

Še nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov:

Šola	lani	letos
Artiče	27	28
Begunje pri Lescah	47	34
Begunje pri Cerknici	19	3
Sv. Benedikt	15	19
Sv. Bolšenk pri Šr.	2	29
Borovnica pri Ljubljani	69	87
Braslovce	37	26
Breznica, p. Žir.	53	51
Brežice	94	93
Brežice, meščanska šola	23	32
Bukovščica, p. Selca	28	28
Celje, okol. deška	235	260
Celje, dekl. mešč. šola	37	47
Cesnjevec, p. Slov. B.	20	24
Dol. Logatec	88	73
Dovje, p. Mojstrana	100	84
Dramlje	20	30
Dupleje	20	24
Jesenice, mešč. šola	342	332

Štánovska organizacija JUU

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo v soboto, 11. novembra 1939., v Mariboru — Narodni dom ob 9. uri. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo in dopisi, 2. O učnih načrtih, predava E. Vranc, 3. Naše gospodarske institucije: Učiteljska samopomoč, 4. Slučajnosti: vpraševalna skrinjica in sl. — Zeleti je, da bi bila vsa naša zborovanja živahna; nadaljujmo, kakor smo letos začeli. Pripravite vprašanja za skrinjico, ki bo visela ob vhodu. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V DOLNJI LENDAVI vabi na zborovanje, ki se bo vršilo dne 18. novembra ob pol 10. uri v ljudski šoli v Črenšovcih. Dnevni red: 1. Otvoritev in situacijsko poročilo, 2. Načrt in razdelitev dela, 3. Dopisi, 4. Proračun za tekoče poslovno leto, 5. Predavanje tov. Gumilarja o socialnem in kulturnem razvoju Prekmurja, 6. Predlogi in slučajnosti. Tovariši, ki še niso

člani učiteljskega društva, prav tako vabljeni. — Tovarišice! Ustanovile bomo odsek učiteljic. V njem bomo razpravljale o naših načrtih za izvenšolsko delo pozimi. Skrbele bomo tudi za našo izobrazbo v stvareh, ki nas najbolj zanimajo. Pogovorile se bomo tudi o svojih poklicnih težavah ter skušale druga drugo pomagati. Pridite na dan zborovanja ob 8. uri v Črenšovce. Pripeljite s seboj tudi novinke, da jih pritegnete k delu in pomagate pri začetniškem vzvičanju v poklic. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 18. novembra t. l., ob 10. uri dopoldne v ljudski šoli na Jesenicah. Dnevni red: 1. Otvoritev, 2. Predavanje tov. Kobilice: Področja učiteljevega dela, 3. Dopisi, 4. Poročila funkcionarjev, 5. Bolniško zavarovanje (tov. Razinger), 6. Slučajnosti. — Pričakujemo polnoštevilno udeležbo. Odbor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 12. novembra, ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Kmetijsko knjigovodstvo in izboljšanje obrata.

—t Ivo Jančič: Naša zgodovina v slikah, I., II. in III. del. Svojevrsna in edinstvena knjiga, ki je prav vsaki šoli prepotrebna, ker je izvrstno ponazorilo zgodovine. Po vsej pravici spada v šolsko zbirko učil. Cena 65 din. Priporoča se vsem šolskim upraviteljem.

Novosti na knjižnem trgu

Debevec Boris:

Jančič Ivo: Naša zgodovina v slikah

Ko smo v letih svobode poizkušali ustvariti šolo tako, da bi odgovarjala našim potrebam in da bi izšla iz naše sredine, smo morali iskati in seveda ob pomanjkanju tudi prirediti one tehnične pripomočke, ki so potrebni pri vsakem šolskem delu. Res je, da v svoji maloštevilnosti, kakor tudi v majhnem obsegu založniškega proizvodnje ni bilo večkrat misliti na take učbenike, kot si jih lahko privoščijo naši sosedje, ki so mogoče kulturno in nedvomno gospodarsko na višji stopnji, vendar smo morali stremeti za tem, da si izmed del, ki so potrebna mladini v ljudski šoli, izberemo ono, kar bi bilo najnujnejše, a po svoji vsebini, opremi in izdelavi nikakor ne bi zastajalo za onim standardom, ki ga postavlja vsaka določena zgodovinska doba kulturnega razvoja. Pri tem ne bi smeli pozabiti na učiteljsko, ki potrebuje pri izvajanju svojega nad vse odgovornega poklica, posebno ob njegovem vsestranskem, kar univerzalnem obsegu znanja, res dobrih, zanesljivih, na dostojni in sodobni znanstveni podlagi zasnovanih priročnikov. Kajti nihče ne more danes zahtevati, da bi učitelj ob tako globoko specializiranih znanstvenih panogah obvladal strokovnjsko vsako izmed njih in bi bil kos slehernemu vprašanju posamezne stroke. Tu se dobro zavedamo, da je v večini vsak človek podkovan le v eni stroki in da sta bila znanstvena univerzalnost in enciklopedizem pri posameznem človeku možna samo ob začetni, primitivni stopnji splošnega znanstvenega razvoja.

Taki pogledi nas vodijo pri ocenjevanju knjige: Jančič Ivo: Naša zgodovina v slikah, ki jo je pred kratkim izdala Učiteljska tiskarna po predhodnem priporočilu pedagoško literarnega odbeka naše organizacije. Tu moramo posebej pohvalno omeniti Učiteljsko tiskarno, ki se ni strahla truda in stroškov, da bi omogočila izdajo takih potrebnih knjig, priročnikov in ostalih učnih pripomočkov. Priznati moramo, da je tako del v veliko korist šole, mladine in učiteljskega in da s tem to delo ne vrši misije samo v ožjem krogu šole, temveč tudi v celotnem kulturnem življenju našega naroda.

Preden preidemo na podrobno oceno, preglejmo nekoliko pouk zgodovine same. Zgodovina kot znanost je ena najstarejših, ker že Grki, Rimljani so imeli odlične zgodovinarje, ki so še danes vzor točnemu in natančnemu poročevanju raznih dogodkov. Toda zgodovina ne more biti smoter, da je samo kronika pojavov, da bi razne dogodke le naštevala v zaporednem časovnem redu ter tako vnašala v celoten razvoj neko statiko, temveč zgodovina mora biti ona genetska znanost, ki točno označuje vso veliko dinamiko človeškega razvoja, ono pot, ki jo je človek v težnji za spoznanje vseh družabnih in prirodnih sil in zakonov prehodil do današnje stopnje. Zato ni zgodovina samo kronika političnih dogodkov, še manj letopis raznih vladarjev, temveč prava podoba delovnega razvoja človeštva na svoji poti k napredku in omiki. Tu moramo poudariti, da brez kulturno-gospodarsko-socialnega pregleda neke dobe ni možno izvajati prav nikakih zaključkov, še manj pa podati pravo zgodovinsko resnično podobo dobe, ki smo jo želeli opisati.

Takim osnovam se mora prilagoditi vsaka zgodovinska učna knjiga, vsak priročnik, ki hoče doseči svoj smoter, da ne bi bila zgodovina samo kronološki pregled posameznih iz celotnega razvoja nasilno iztrganih slik, ki trpe na golem dogmatičnem verbalizmu. Za našo mladino ljudske šole, ki tekmo svojega telesnega in zlasti duševnega razvoja prehaja skozi več faz, je važno določiti, kakšne vrste zgodovinskega pouka so primerne posameznim razvojnim fazam. Začetna štiri šolska leta zahtevajo predvsem epično in novelo obliko zgodovinskega pouka, kjer se podajajo sicer zgodovinsko resnične, a močno epizirane dogodbe človeškega skupnostnega življenja, prehajamo v daljnjih letih od pripovedovalnega načina na pravi strokovno opisovalni, s temeljitim upoštevanjem razvojnih zakonitosti človeškega dela in ustvarjanja. Tako so potrebne za prva štiri leta (predvsem za 3. in 4. šolsko leto) globoko epizirane zgodovinske čitanke, ki se za daljnja leta tako izpremenijo, da se njih epika približa goli resničnosti, ki utira pot vedno temeljitejšemu miselnemu razglabljanju in iskanju. Tu je potrebno, da učenci ono, kar hočemo, da si zapomnijo, tudi doživijo. Doživljajo je potreben predmet in tega mu lahko nakaže učitelj, da si nato učence sam najde prave poti za njegovo resnično izživetje. Takemu učiteljevemu delu je potrebna primerna ponazoritev, kajti doživljaj ob nepravem izživiljanju hitro splahni, toda ob primernih dražljajih (osnova: spomin) zopet z nezmanjšano silo zaživi v prvotno moč. Vsem tem zahtevam je težko ugoditi, toda ugotoviti moram, da je »Naša zgodovina« hotela podati prav ono, kar je najbolj potrebno pri navajanju učencev višje ljudske šole k samostojnemu kritičnemu presojanju posameznih zgodovinskih dogodkov in s tem proučevanju človeškega razvoja in njegovih zakonitosti. To nalogo je knjiga v marsičem izpolnila — četudi bi se nekatero poglavje dalo opisati z drugimi vidiki, zlasti kar se tiče določanja mejnih točk posameznim zgodovinskim dobam.

Po kratkem uvodnem poglavju sledi vsa zgodovinska tvarina, razdeljena na 122 skic in slik, razdeljenih na tri dele.

Prvi del obsega razvoj zgodovine od početka sveta do preseljevanja narodov (skupno 30 skic). Drugi del obsega razvoj splošne in naše zgodovine od preseljevanja do odkritij (skupno 52 skici). Tretji del pa podaja dobo od odkritij do sodobnih razmer (skupno 40 skic).

Ni naš namen, da bi v zaporednem redu ocenjevali vrednost vsake skice in jo točno ocenjevali s stališča, najsi bo zgodovinsko znanstvenega ali metodično didaktičnega, ker za to primanjkuje tako časa in prostora. Mnenja sem, da do danes še nismo imeli kaj podobnega pri nas in da so skoro vse skice zelo nazorne in z ozirom na samo tehniko risanja je možno učiteljem brez velikih težav podati isto skico na šolski tabli. Prav lepo bi se sedaj lahko vzporedno uporabljale pri učencih one zgodovinske slike, ki jih je založila prav tako Učiteljska tiskarna in bi na ta način iz nekaterih skic lahko odpadle one slike, ki jih ni možno podati v shematični obliki na šolski tabli. Zato bo ta priročnik temeljito služil učitelstvu v višji ljudski šoli pri ponazorovanju obdelane zgodovinske tvarine, posebno kot dobro sredstvo olajšave pri poznejšem ponavljanju iste.

Vsebinsko avtor ne obravnava samo pojavov splošno politične zgodovine, temveč se prav obširno peča s kulturno, socialno in gospodarsko strukturo dobe, ki jo opisuje. Zlasti so sijajne skice v prvem delu o postanku in razvoju zemlje in prirode v raznih geoloških vekih, ki jih do danes nikjer nisem našel tako zanimivo podane. Nato prehaja na stopnje človekovega ustvarjanja v prazgodovinski dobi in v starem veku s kronološkim pregledom, na politično zgodovino starih narodov s podajanjem zemljepisnih skic njihovih državnih tvor in skic kulturnega življenja istih, končno pa pada v prvem delu še pregled družabnih oblik starega veka.

V drugem delu se nahajajo dobre zemljepisne skice o smerih preseljevanja narodov, posebej Slovanov, in pregled kulturnega življenja teh preseljujočih se narodov. Nato prehaja k naši naselitvi v današnjih pokrajinah, tujih političnih vplivih in prvih državnih tvorbah Južnih Slovanov. Manjka samo podrobna zemljepisna skica o naselitvi Slovencev in posameznih tokovih iste. Podane so nato oblike življenja v srednjem veku do odkritij, kronološki pregledi političnih tvor, kulturno-socialnega življenja, kakor so tudi podani razni motivi narodnih ostalin. Na poslednjih 25 skicah drugega dela je podrobno označena slovenska, hrvaška in srbska politična in nekaj kulturne zgodovine od naselitve do reformacije.

V tretjem delu se vrsti pred nami ves novi vek. Začetkoma je zemljepisno odkritij, nato zopet pregledi politične in kulturne zgodovine Južnih Slovanov do najnovejšega časa. Kmečkim uporom našega naroda bi bilo treba posvetiti še eno skico, kjer bi se podalo vsakdanje življenje kmetskega tlačana, kot oris onih življenjskih silnic, ki so same prisilile kmete k upor in iskanju socialne pravice. V posebno zaslugi moramo avtorju prišteti tudi to, da je podal v tretjem delu pregledno zgodovino tehničnega napredka, kar bo vsekakor koristilo tudi pri poučevanju drugih predmetov v ljudski šoli. Prav tako podaja na kraju pregled naše književnosti.

Na vsaki skici je poleg risb in slik še kratko besedilo iz opisa dobe, ki jo skica predstavlja. Večkrat avtor navaja tudi viro, zlasti one, ki služijo zgodovinskemu čitju. Razumljivo je, da besedilo ne more biti obširno, saj končno ni namen skice, da poda celotno tvarino, temveč le točke, ki se jih je fiksiral na podlagi skupnega iskanja in doživljanja.

V zaključni sodbi moramo priznati, da je to knjiga, kakršne do danes na našem trgu še nismo imeli. Učiteljsko bo z veseljem seglo po njej, saj mu bo izpolnila veliko vrzel pri poučevanju zgodovine. Tudi učencem bo dobro sredstvo pri ponavljanju in utrjevanju. Zato ne bi smela biti nobena knjižnica brez te knjige. Avtorju, učitelju, našemu tovarišu Jančiču moramo biti hvaležni za njegov trud in upamo, da to ne bo njegovo zadnje delo. Učiteljski tiskarni pa moramo izreči priznanje v delu da izdajo sodobnih in res primernih priročnikov za našo šolo.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

Šolski radio

—r VII. Torek, 14. novembra: Nenavadne šole; g. Viktor Pirnat. Razpored:

1. Šola pred 5000 leti.
2. Arabska šola v Alžiru.
3. Šola med Laponci.
4. Otoška šola v svetilniku.
5. Švicarske šole.

Ilustracija z zvočnimi kulisami.

Petek, 17. novembra: O bolgarski mladinski književnosti; g. Vekoslav Bučar.

KEMIČNA ČISTILNICA vsakovrstnih oblek
Parno likanje
Pralnica, svetlolikalnica
ŠIMENC
Kolodvorska ulica 8
Sprejemališče v Frančiškanski pasaži

KUPUJTE
PRI TVRDKAH,
KI OGLASUJEJO
V NAŠEM LISTU!

Najnovejši vzorci

za damske kostume in plašče

ravnokar prispeli.

Bogata izbira

A. & E. Skabernè, Ljubljana